

פרשת צו

"הלועה תרות תאז"

והנה בפרשתנו נאמר: "זאת תורת העולה... ואש המזבח תוקד בו" (ויקרא ו, ב). ונראה שנרמז בפסוק זה שלא כל תורה הנלמדת עולה לרצון לפני ה', אלא "זאת תורת העולה" - רק סוג זה של לימוד תורה עולה לפני ה' - כשהלומד מקיים בעצמו את בחינת "ואש המזבח תוקד בו".

וביאור הדבר: על גבי המזבח היו מקריבין בהמה גסה, ושריפתה וכליונה באש הקדושה של המזבח היה מעלה נחת רוח לה'. וכמו כן בעבודת האדם, כדי שהתורה תאיר בנשמתו, חייב הוא לשרוף ולכלות את בחינת ה'בהמה' שבו (נפש הבהמית) אשר ממנה נובעות כל תאוותיו ומידותיו הרעות.

וזוהי בחינת "ואש המזבח תוקד בו", כלומר שבחינת אש המזבח, הרומזת על שריפת הבהמיות כנ"ל, תבער בתוך ליבו של הלומד, ויסלק ממנו את כל התאוות המגונות והמידות הרעות, ורק אז תורתו תעלה לרצון לפני ה'.

וכך כתב אדמו"ר הזקן (בתניא קדישא) (פרק נג): "כמו שבנר הגשמי האור מאיר על ידי כליון ושריפת הפתילה הנהפכת לאש, כך אור השכינה שורה על נפש האלוקית על ידי כליון הנפש הבהמית". וזוהי ממש בחינת "ואש המזבח תוקד בו", היינו שריפת וכליון הנפש הבהמית (בדוגמת כליון ושריפת הבהמה על גבי המזבח וכליון ושריפת הפתילה שבנר), ודוקא על ידי כן תאיר נפשו האלוקית באור השכינה הקדושה.

וזוהו שכתב הרמב"ם (הל' תלמוד תורה ג, יב): "אין דברי תורה מתקיימין במי שמרפה עצמו עליהן, ולא באלו שלומדין מתוך עידון ומתוך אכילה ושתייה, אלא במי שממית עצמו עליהן ומצער גופו תמיד, ולא יתן שינה לעיניו ולעפעפיו תנומה", והיינו שרק כאשר הלומד מסלק ממנו את כל התאוות הבהמיות ותענוגי העולם הזה, ומתמסר בכל ליבו ונפשו ללימוד התורה הקדושה, רק אז תורתו מתקיימת בידו, ועולה לרצון לפני ה'.

ויש לקשר זאת עם דברי התורת כהנים (המובאים ברש"י) בתחילת פרשתנו: "צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה" - "אין צו אלא לשון זרוז מיד ולדורות. אמר רבי שמעון, ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס".

ומבאר הצמח צדק הרמז שבזה, כי כל זמן שהאדם משוקע בעניני העולם הזה ותאוותיו, ישנם כיסויים רבים על התורה שהוא לומד, ואין הוא זוכה שיתגלה לו אורה הנערב של התורה הקדושה. ובכל פעם שהאדם מפריש את עצמו מן החומריות ומוסיף להתקדש, על ידי זה הוא מחסר ומסיר עוד ועוד כיסויים מעל התורה, ומתגלים לו עוד ועוד ענינים נפלאים בתורה.

וזוהו שאומרת התורה: "צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה", ומבאר רבי שמעון "ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס", והיינו שכדי שיזכה האדם שתתגלה לפניו תורה עליונה ונשגבת בבחינת "תורת העולה", עליו להזדרז לחסר ולהסיר מעליה עוד ועוד כיסויים ("חסרון כיס" מלשון חיסור כיסויים).

נוסף על כל האמור: אש המזבח רומזת גם על שריפת הישות והגאווה שבאדם, המהווה חציצה ומחיצה בינו לבין קונו, (כמאמר חז"ל) (סוטה ה, א) "כל אדם שיש בו גסות הרוח, אמר הקב"ה: אין אני והוא יכולין לדור בעולם". וכוונת התורה באומרה: "זאת תורת העולה... ואש המזבח תוקד בו" לרמוז שדוקא כשיש באדם את הבחינה של "ואש המזבח תוקד בו", שהוא שורף ומכלה ממנו את מידת הגאווה, ונוהג במידת הענוה, רק אז תורתו עולה לפני ה' וגורמת לו נחת רוח, בבחינת "זאת תורת העולה". וזהו שכתוב: "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה" (בראשית כח, יב), והיינו שדוקא כשהאדם משפיל את עצמו ו"מוצב ארצה" כעפר הארץ שהכל דורכים עליו, רק אז "וראשו מגיע השמימה", שתורתו עולה מעלה מעלה עד כסא הכבוד, וגורמת נחת לבורא.

וזוהו שבישר הקב"ה לאברהם אבינו ואמר לו: "ושמתי את זרעך כעפר הארץ" (בראשית יג, טז), והיינו שבישרו הקב"ה שהוא יכניס בעומק ליבם של כל אלו שיצאו מזרעו, זרע ישראל הקדושים, מידת ענוה ושיפלות כעפר הארץ, ובזה יהיו אהובים ורצויים לפניו בכל עת.

ובאמת אין שום מציאות בעולם שיזכה האדם לחכמה אמיתית כי אם כאשר יבטל את ישותו, שהרי נאמר אוהש ימב אקוד תאצמן המכחה: רמולכ, (ב, אכ הטוס הארו. בי, חכ בויא) "אַצְמַת יֵאָמַר המכחהו" בבחינת אין ואפס, ולא מחזיק את עצמו למאומה. ולכן 'חכמה' אותיות: כח - מה, כלומר כח שמאיר דוקא בנפשו של אדם שיש בו את בחינת 'מה', דהיינו ענוה וביטול, כמאמר משה רבנו "ונחנו מה" (שמות טז, ח).

וכן אמרו חז"ל (תענית ז, א): "אמר רבי חנינא בר אידי, למה נמשלו דברי תורה למים, דכתיב (ישעיה נה, א) 'הו'י כל צמא לכו למים'? לומר לך, מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך, אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה. ואמר רבי אושעיא, למה נמשלו דברי תורה לשלושה משקין הללו במים וביין ובחלב, דכתיב 'הו'י כל צמא לכו למים', (וכתיב) (שם) 'לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלוא כסף ובלוא מחיר יין וחלב'? לומר לך, מה שלושה משקין הללו אין מתקיימין אלא בפחות שבכלים, אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה".

ולכן אחר שאנו אומרים בסוף תפילת העמידה ("באלוקי נצור"): "ולמקללי נפשי תדום ונפשי כעפר לכל תהיה", אנו מסמיכים לכך ואומרים: "פתח ליבי בתורתך ואחרי מצוותך תרדוף נפשי", כי הא בהא תליא, ורק כשיהא האדם ענו כעפר הארץ ממילא הקב"ה יפתח את ליבו בתורה הקדושה.

ומשל מתוק על כך מתכונת המספר אפס. כאשר נניח אותו מאחורי המספר אחד הוא יקבל משמעות של עשר. ואם נוסיף עוד אפס, זה יהפוך למאה, ואם נוסיף עוד אפס, זה יהפך לאלף וכו'. וכמו כן האדם, אם ישים בראש מעיניו את הבורא ב"ה האחד והיחיד, וישפיל את עצמו לפניו כאין ואפס, על ידי זה תגדל מעלתו עשרת מונים, וככל שיגדיל עוד ועוד את אפסיותו כן תגדל מעלתו עד אין קץ.

